

ONLl5

Feofilaktow Iwan

January 2021

1 Zadanie

Zaimplementować efektywne algorytmy i struktury danych dla przechowywania i rozwiązania układu równań liniowych w następującej postaci $Ax = b$ $A \in R^{n \times n}$ gdzie

$$A = \begin{bmatrix} A_1 & C_1 & 0 & 0 & 0 & \dots & 0 \\ B_1 & A_2 & C_2 & 0 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & B_2 & A_3 & C_3 & 0 & \dots & 0 \\ \vdots & \ddots & \ddots & \ddots & \ddots & \ddots & \vdots \\ 0 & \dots & 0 & B_{v-3} & A_{v-2} & C_{v-2} & 0 \\ 0 & \dots & 0 & 0 & B_{v-2} & A_{v-1} & C_{v-1} \\ 0 & \dots & 0 & 0 & 0 & B_{v-1} & A_v \end{bmatrix}$$

$$B_i = \begin{bmatrix} 0 & \dots & 0 & b_1^i \\ 0 & \dots & 0 & b_2^i \\ \vdots & \ddots & \vdots & \vdots \\ 0 & \dots & 0 & b_l^i \end{bmatrix}$$

$$C_i = \begin{bmatrix} c_1^i & 0 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & c_2^i & 0 & \dots & 0 \\ \vdots & \ddots & \ddots & \ddots & \vdots \\ 0 & \dots & 0 & c_{l-1}^i \\ 0 & \dots & 0 & 0 & c_l^i \end{bmatrix}$$

$$n = v * l$$

2 Algorytmy dla macierzy gestych

2.1 Eliminacja Gaussa

Eliminacja Gaussa jest algorytmem dla rozwiązywania nieosobliwego układu równań liniowych.

$$a_{11}x_1 + a_{12}x_2 + \dots + a_{1n-1}x_{n-1} + a_{1n}x_n = b_1$$

...

$$a_{n1}x_1 + a_{n2}x_2 + \dots + a_{nn}x_n = b_n$$

lub $Ax = b$ w postaci macierzowej. Polega algorytm na postepowej eliminacji niezerowych elementów macierzy znajdujących się pod przekatną i sprowadzaniu zadania do rozwiązania trywialnego układu $Ux = b'$ gdzie U jest macierza górna trójkatna a b' odpowiednio zmodyfikowanym wektorem b . W pierwszym kroku trzeba eliminować zmienną x_1 ze wszystkich równań oprócz pierwszego. $L_1 A^{(1)} = A^{(2)}$ gdzie $A^{(1)}$ i $A^{(2)}$ są macierzami przed i pierwszym krokiem eliminacji.

$$A^{(1)} = \begin{bmatrix} a_{1,1}^{(1)} & a_{1,2}^{(1)} & \dots & a_{1,n-1}^{(1)} & a_{1,n}^{(1)} \\ a_{2,1}^{(1)} & a_{2,2}^{(1)} & & a_{2,n-1}^{(1)} & a_{2,n}^{(1)} \\ \vdots & & \ddots & & \vdots \\ a_{n-1,1}^{(1)} & a_{n-1,2}^{(1)} & & a_{n-1,n-1}^{(1)} & a_{n-1,n}^{(1)} \\ a_{n,1}^{(1)} & a_{n,2}^{(1)} & \dots & a_{n,n-1}^{(1)} & a_{n,n}^{(1)} \end{bmatrix}$$

$$A^{(2)} = \begin{bmatrix} a_{1,1}^{(2)} & a_{1,2}^{(2)} & \dots & a_{1,n-1}^{(2)} & a_{1,n}^{(2)} \\ 0 & a_{2,2}^{(2)} & & a_{2,n-1}^{(2)} & a_{2,n}^{(2)} \\ \vdots & & \ddots & & \vdots \\ 0 & a_{n-1,2}^{(2)} & & a_{n-1,n-1}^{(2)} & a_{n-1,n}^{(2)} \\ 0 & a_{n,2}^{(2)} & \dots & a_{n,n-1}^{(2)} & a_{n,n}^{(2)} \end{bmatrix}$$

Macierz L_1 wybieramy w następujący sposób

$$L_1 = \begin{bmatrix} 1 & 0 & \dots & 0 & 0 \\ l_{2,1}^{(1)} & 1 & & 0 & 0 \\ \vdots & & \ddots & & \vdots \\ l_{n-1,1}^{(1)} & 0 & & 1 & 0 \\ l_{n,1}^{(1)} & 0 & \dots & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

wtedy $a_{i,1}^{(2)} = a_{i,1}^{(1)} + l_{i,1}^{(1)} a_{1,1}^{(1)} = 0$ $l_{i,1}^{(1)} = \frac{a_{i,1}^{(1)}}{a_{1,1}^{(1)}}$ Z czego wynika że algorytm bez przestawiania

jest wykonywalny tylko wtedy, gdy $a_{i,i}^{(i)} \neq 0$ Analogiczne postępowania dla eliminacji pozostałych kolumn, co prowadzi do postaci

$$U = L_n L_{n-1} \dots L_2 L_1 A$$

$$L_n L_{n-1} \dots L_2 L_1 b = Ux \text{ co prowadzi do następnego algorytmu.}$$

Algorithm 1 ToUpperTriangular(A,b,n)

```
1: for k ← 1 to n-1 do
2:   if A[k, k] = 0 then
3:     return 1
4:   end if
5:   for i ← k+1 to n do
6:     A[i, k] := 0
7:     b[i] := b[i] - b[k] * A[i, k] / A[k, k]
8:     for j ← k+1 to n do
9:       A[i, j] := A[i, j] - A[k, j] * A[i, k] / A[k, k]
10:    end for
11:  end for
12: end for
13: return 0
```

Algorytm eliminacji w analogiczny sposób może tworzyć macierzy dolne trójkątne. Przy użyciu takiej modyfikacji z macierza U algorytm wygeneruje układ równań z macierza przekatniowa. $Dx = b''$ Dla wyznaczenia x zostaje tylko użyć równości $x_i = \frac{b''_i}{d_{i,i}}$. Co prowadzi do algorytmu poniżej.

Algorithm 2 SolveUpperTriangular(A,b,n)

```
1: for k ← n to 2 do
2:   if A[k, k] = 0 then
3:     return 1
4:   end if
5:   for i ← k-1 to 1 do
6:     b[i] := b[i] - b[k] * A[i, k] / A[k, k]
7:   end for
8:   b[k] := b[k] / A[k, k]
9: end for
10: return 0
```

2.2 LU Rozkład

Z eliminacji do macierzy górnej trójkątnej $U = L_n L_{n-1} \dots L_2 L_1 A$ Dla macierzy trójkątnych dolnych ich iloczyny i odwrotności także są trójkątne dolne. Z tego wynika, że dla klasy macierzy, dla której możliwa jest eliminacja bez przestawiania, istnieją takie L, U , będące macierzami dolno- i górno-trójkątnymi, że $LU = A$ ($L = (L_n L_{n-1} \dots L_2 L_1)^{-1}$) Z mnożenia macierzy $a_{i,j} = \sum_{k=1}^n l_{i,k} u_{k,j}$. Z trójkątności U i L $a_{i,j} = \sum_{k=1}^{\min(i,j)} l_{i,k} u_{k,j}$ Powstaje układ z n^2 równań i $n^2 + n$ niewiadomymi. Zakładamy że $l_{i,i} = 1$. Wtedy dla $a_{i,i} = \sum_{k=1}^i l_{i,k} u_{k,i} = \sum_{k=1}^{i-1} l_{i,k} u_{k,i} + u_{i,i}$

$$u_{i,i} = a_{i,i} - \sum_{k=1}^{i-1} l_{i,k} u_{k,i}$$

$$u_{i,j} = a_{i,j} - \sum_{k=1}^{i-1} l_{i,k} u_{k,j} \text{ dla } i < j$$

$$l_{i,j} = (a_{i,j} - \sum_{k=1}^{j-1} l_{i,k} u_{k,j}) / u_{j,j} \text{ dla } i > j$$

Z powyższych rekurencji można zauważyć, że dla obliczenia $l_{i,j}$ i $u_{i,j}$ wystarczy wyznaczyć wszystkie elementy $l_{i,k}$ i $u_{k,j}$ takie że $k < i, j$. To determinuje kolejność wyznaczania elementów. Niech $L^{(m)}$ i $U^{(m)}$ będą macierzami na m -tym kroku algorytmu wtedy

$$L^{(m)} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & & & & & & \\ l_{2,1} & 1 & & & & & & \\ \vdots & \vdots & \ddots & & & & & \\ l_{m-1,1} & l_{m-1,2} & & 1 & & & & 0 \\ l_{m,1} & l_{m,2} & & & l_{m,m-1} & & & 1 \\ \vdots & \vdots & & & \vdots & \vdots & \ddots & 0 \\ l_{n-1,2} & l_{n-1,2} & \dots & l_{n-1,m-1} & l_{n-1,m}^{(m)} & \dots & 1 & 0 \\ l_{n,1} & l_{n,2} & \dots & l_{n,m-1} & l_{n,m}^{(m)} & \dots & l_{n,n-1}^{(m)} & 1 \end{bmatrix}$$

$$U^{(m)} = \begin{bmatrix} u_{1,1} & u_{1,2} & \dots & u_{1,m-1} & u_{1,m} & \dots & u_{1,n-1} & u_{1,n} \\ 0 & u_{2,2} & \dots & u_{2,m-1} & u_{2,m} & \dots & u_{2,n-1} & u_{2,n} \\ & 0 & \ddots & \vdots & \vdots & & \vdots & \vdots \\ & & & u_{m-1,m-1} & u_{m-1,m} & & u_{m-1,n-1} & u_{m-1,n} \\ & & & 0 & u_{m,m-1}^{(m)} & & u_{m,n-1}^{(m)} & u_{m,n}^{(m)} \\ & & & & 0 & \ddots & \vdots & \vdots \\ & & & & & & u_{n-1,n-1}^{(m)} & u_{n-1,n}^{(m)} \\ & & & & & & 0 & u_{n,n}^{(m)} \end{bmatrix}$$

Algorithm 3 LUFactorizing(A,n)

```
for k in 1 to n do
  L[k, k] := 1
  U[k, k] := A[k, k]
  for i in k+1 to n do
    L[i, k] := A[i, k]
    U[k, i] := A[k, i]
  end for
end for
for k ← n to 2 do
  if A[k, k] = 0 then
    return 1
  end if
  for i in k+1 to n do
    L[i, k] := L[i, k]/U[k, k]
  end for
  for j in k+1 to n do
    for i in j+1 to n do
      L[i, j] = L[i, j] - L[i, k] * U[k, j]
    end for
    for i in k+1 to j do
      U[i, j] = U[i, j] - L[i, k] * U[k, j]
    end for
  end for
end for
return 0
```

O ile $a_{i,j}$ jest potrzebne tylko do obliczenia elementu $l_{i,j}^{(m)}$ lub $u_{i,j}^{(m)}$, za warunkiem opuszczenia przekatnej L algorytm można przerobić na in situ bez użycia dodatkowej pamięci.

$$A^{(m)} = \begin{bmatrix} u_{1,1} & u_{1,2} & \dots & u_{1,m-1} & u_{1,m} & \dots & u_{1,n-1} & u_{1,n} \\ l_{2,1} & u_{2,2} & \dots & u_{2,m-1} & u_{2,m} & \dots & u_{2,n-1} & u_{2,n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots & \vdots & & \vdots & \vdots \\ l_{m-1,1} & l_{m-1,2} & & u_{m-1,m-1} & u_{m-1,m} & & u_{m-1,n-1} & u_{m-1,n} \\ l_{m,1} & l_{m,2} & & l_{m,m-1} & u_{m,m-1}^{(m)} & & u_{m,n-1}^{(m)} & u_{m,n}^{(m)} \\ \vdots & \vdots & & \vdots & \vdots & \ddots & \vdots & \vdots \\ l_{n-1,2} & l_{n-1,2} & \dots & l_{n-1,m-1} & l_{n-1,m}^{(m)} & \dots & u_{n-1,n-1}^{(m)} & u_{n-1,n}^{(m)} \\ l_{n,1} & l_{n,2} & \dots & l_{n,m-1} & l_{n,m}^{(m)} & \dots & l_{n,n-1}^{(m)} & u_{n,n}^{(m)} \end{bmatrix}$$

Algorithm 4 LUFactorizingInPlace(A,b,n)

```
1: for k ← n to 2 do
2:   if  $A[k, k] = 0$  then
3:     return 1
4:   end if
5:   for i in k+1 to n do
6:      $A[i, k] = A[i, k]/A[k, k]$ 
7:   end for
8:   for j in k+1 to n do
9:     for i in k+1 to n do
10:       $A[i, j] = A[i, j] - A[i, k] * A[k, j]$ 
11:    end for
12:   end for
13: end for
14: return 0
```

Po wyprowadzeniu LU rozkładu macierze trójkątne mogą być użyte do rozwiązania układu równań w następujący sposób $LUx = b$ zamieniamy $Ux = z$ i otrzymujemy dwa układy trójkątne $Lz = b$ i $Ux = z$. Rozwiązanie obu układów po kolei daje poszukiwany wektor x . O ile rozwiązanie dwu układów trójkątnych jest preferowane rozwiązaniu zwyczajnego układu rozkład LU jest lepszy dla wyznaczania x w wielokrotnych układach z niezmiennym A .

2.3 Pivoting

Żeby zapewnić lepszą stabilność można skorzystać z wyboru w kolumnie. Przed każdym krokiem eliminacji wybiera się bezwzględnie największy element w kolumnie eliminacji k wiersz tego elementu wymienia się z wierszem k . Polepszenie stabilności powiązane z ograniczeniem wzrostu maksymalnego elementu macierzy a razem z tym i błędów obliczeniowych. Również taka modyfikacja może być użyta do algorytmu rozkładu LU.

Algorithm 5 ToUpperTriangularPivoting(A,b,n)

```
1: for k  $\leftarrow$  1 to n-1 do
2:   pivot := i such that  $k \leq i \leq n$ ,  $|A[i, k]| = \max_j |A[j, k]|$ 
3:   swap(A[k,:], A[pivot,:])
4:   if  $A[k, k] = 0$  then
5:     return 1
6:   end if
7:   for i  $\leftarrow$  k+1 to size(A)[1] do
8:      $A[i, k] := 0$ 
9:      $b[i] := b[i] - b[k] * A[i, k] / A[k, k]$ 
10:    for j  $\leftarrow$  k+1 to size(A)[1] do
11:       $A[i, j] := A[i, j] - A[k, j] * A[i, k] / A[k, k]$ 
12:    end for
13:  end for
14: end for
15: return 0
```

Algorithm 6 LUFactorizingPivoting(A,b,n)

```
1: for k  $\leftarrow$  1 to n do
2:   pivot := i such that  $k \leq i \leq n$ ,  $|A[i, k]| = \max_j |A[j, k]|$ 
3:   swap(A[k,:], A[pivot,:])
4:   if  $A[k, k] = 0$  then
5:     return 1
6:   end if
7:   if  $A[k, k] = 0$  then
8:     return 1
9:   end if
10:  for i in k+1 to n do
11:     $A[i, k] = A[i, k] / A[k, k]$ 
12:  end for
13:  for j in k+1 to n do
14:    for i in k+1 to n do
15:       $A[i, j] = A[i, j] - A[i, k] * A[k, j]$ 
16:    end for
17:  end for
18: end for
19: return 0
```

---

3 Specjalne struktury danych

Zauważmy, że dla rzadkiej macierzy z zadania zachodzi następne $a_{i,j} = 0$ dla $|i - j| > l$ czyli jest on w całości zawarte w pasie przekatnym. To oznacza że można użyć macierzy pasmowych i odpowiednio zmodyfikowanych algorytmów. Niech p i q sa szerokościami pod- i nad-przekatna macierzy A odpowiednio. Wtedy dla macierzy zachodzi $i - j \geq p \rightarrow a_{i,j} = 0$ i $j - i \geq q \rightarrow a_{i,j} = 0$.

Przykładowo $p = 2, q = 3$ X - dowolny element

$$A = \begin{bmatrix} X & X & X & & & & \\ X & X & X & X & & & \\ & X & X & X & X & & \\ & & X & X & X & X & \\ & & & X & X & X & X \\ & & & & X & X & X \\ & & & & & X & X \end{bmatrix}$$

Jeśli przesunąć każdy niezerowy element $a_{i,j}$ w takiej macierzy do komórki o współczynnikach $(i, j - i + p)$ ograniczenia zmienia się na następne $i - (j + i - p) \geq p \rightarrow a_{i,j} = 0$ i $j + i - p - i \geq q \rightarrow a_{i,j} = 0$

$$-j \geq 0 \rightarrow a_{i,j} = 0 \text{ i } j \geq q + p \rightarrow a_{i,j} = 0$$

$$A' = \begin{bmatrix} & X & X & X \\ X & X & X & X \\ X & X & X & X \\ X & X & X & X \\ X & X & X & X \\ X & X & X & \\ X & X & & \end{bmatrix} \rightarrow T = \begin{bmatrix} & X & X & X \\ X & X & X & X \\ X & X & X & X \\ X & X & X & X \\ X & X & X & X \\ X & X & X & \\ X & X & & \end{bmatrix}$$

Wykorzystanie takiego przesunięcia pozwala na przechowywanie wszystkich elementów w prostokątnej macierzy $T \in R^{n \times p+q-1}$. Z $p = q = l+1$ otrzymujemy złożoność pamięciowa $O(ln)$. Niżej są zmienione podstawowe operacji macierzowe.

Algorithm 7 get(T, i, j, p)

- 1: $i := T.P[i]$
  - 2: return $T[i, j-i+p]$
-

Algorithm 8 set(T, i, j, p, v)

- 1: $i := T.P[i]$
  - 2: $T[i, j-i+p] := v$
-

Algorithm 9 swap($T, row1, row2$)

- 1: $T.P[row1] := row2$
  - 2: $T.P[row2] := row1$
-

4 Algorytmy zmodyfikowane

4.1 Eliminacja Gaussa

Główna zmiana w porównaniu do startowego algorytmu jest wzięcie pod uwagę ograniczeń pasmowych. i zmniejszenie liczby iteracji petel wewnętrznych. Krok eliminacji jest przeprowadzany tylko dla wierszy które mogą mieć niezerowy element w kolumnie eliminacji. Również odejmowanie wierszy macierzy ograniczone go elementów niezerowych. Algorytm eliminacji nie dodaje niezerowych elementów pod pasem, ponieważ modyfikuje tylko elementy zlewa od kolumny eliminacji. Również dodanie górnego wiersza od dolnego nie może spowodować dodanie elementów niezerowych na górę pasu. To oznacza że wynik działania algorytmu jest identyczny do niemodyfikowanej wersji.

Algorithm 10 ToUpperTriangular(A, b, n, q, p)

```
1: for  $k \leftarrow 1$  to  $n-1$  do
2:   if  $A[k, k] = 0$  then
3:     return 1
4:   end if
5:   for  $i \leftarrow k+1$  to  $\min(k+p-1, n)$  do
6:      $A[i, k] := 0$ 
7:      $b[i] := b[i] - b[k] * A[i, k] / A[k, k]$ 
8:     for  $j \leftarrow k+1$  to  $\min(k+q-1, n)$  do
9:        $A[i, j] := A[i, j] - A[k, j] * A[i, k] / A[k, k]$ 
10:    end for
11:  end for
12: end for
13: return 0
```

Algorytm zawiera 3 petli włożone o liczbach iteracji $O(n)$, $O(p)$ i $O(q)$ pozostałe instrukcje są wykonywane w $O(1)$, a więc złożoność obliczeniowa jest $O(npq)$. Rozwiązanie układu trójkątnego ma złożoność $O(n)$, co oznacza, że całkowita złożoność obliczeniowa rozwiązania układu równań jest $O(npq)$ Macierz pasmowa dla danych z zadania ma $p = q = l+1$ i nie potrzebuje dodatkowego pasu na rozwiązanie. Dla stałej l złożoność jest $O(n)$.

4.2 LU Rozkład

Zmniejszenie liczby iteracji petel poprzez wykluczanie operacji z elementami zerowymi. Zmiana wartości komórki (i, j) nie może wystąpić jeżeli dla każdego $k \geq 0$ wszystkie elementy $U[i-k, j]$ lub $L[i, j-k]$ są zerowe. Z ograniczenia pasmowego takimi komórkami są wszystkie elementy poza macierzą pasmową. To oznacza że algorytm działa tak jak niemodyfikowana wersja.

Algorithm 11 LUFactorizingInPlace(A, b, n, q, p)

```
1: for  $k \leftarrow n$  to 2 do
2:   if  $A[k, k] = 0$  then
3:     return 1
4:   end if
5:   for  $i$  in  $k+1$  to  $\min(k+p-1, n)$  do
6:      $A[i, k] = A[i, k] / A[k, k]$ 
7:   end for
8:   for  $j$  in  $k+1$  to  $\min(k+q-1, n)$  do
9:     for  $i$  in  $k+1$  to  $\min(k+p-1, n)$  do
10:       $A[i, j] = A[i, j] - A[i, k] * A[k, j]$ 
11:    end for
12:  end for
13: end for
14: return 0
```

Obliczenie złożoności obliczeniowej jak w algorytmie powyżej. $O(nl^2) \cdot O(n)$ dla stałej 1.

4.3 Pivoting

Dodanie wyboru elementu głównego może zepsuć pasmowa struktura macierzy, a więc trzeba dodać dodatkowy pas dla przechowywania elementów które mogą wyjść spoza macierz. W najgorszym przypadku stanie się zamiana najniższego możliwego wiersza.

$$\begin{bmatrix} X & X & X & & & & \\ & X & X & X & & & \\ & & X & X & X & & \\ & & & X & X & X & X \\ & & & & X & X & X \\ & & & & & X & X \end{bmatrix} \rightarrow \begin{bmatrix} X & X & X & & & & \\ & X & X & X & X & & \\ & & X & X & X & & \\ & & & X & X & X & X \\ & & & & X & X & X \\ & & & & & X & X \\ & & & & & & X & X \end{bmatrix}$$

W takim wypadku w wierszu pojawi się p elementów niezerowych poza zakresem macierzy. Każdy wiersz w algorytmie jest zamieniany tylko 1 raz więc wystarczy zwiększyć szerokość pasu nad-przekatniowego o szerokość pasu pod-przekatniowego. $p = l + 1$, $q = 2l + 1$ Takie rozszerzenie nie spowoduje zmiany klasy złożoności pamięciowej i obliczeniowej.

Algorithm 12 ToUpperTriangular(A,b,n,q,p)

```
1: for k  $\leftarrow$  1 to n-1 do
2:   pivot := i such that  $k \leq i \leq n$ ,  $|A[i, k]| = \max_j |A[j, k]|$ 
3:   swap(A[k,:], A[pivot,:])
4:   if  $A[k, k] = 0$  then
5:     return 1
6:   end if
7:   for i  $\leftarrow$  k+1 to min(k+p-1, n) do
8:      $A[i, k] := 0$ 
9:      $b[i] := b[i] - b[k] * A[i, k] / A[k, k]$ 
10:    for j  $\leftarrow$  k+1 to min(k+q-1, n) do
11:       $A[i, j] := A[i, j] - A[k, j] * A[i, k] / A[k, k]$ 
12:    end for
13:  end for
14: end for
15: return 0
```

Podobnie z algorytmem eliminacji, rozkład LU potrzebuje pas pomocnicza. Również w odróżnieniu od eliminacji elementy zlewa od elementu głównego mogą być niezerowe. Razem z faktem, że wiersz może być zamieniony z wierszem niżej więcej niż jeden raz, powoduje niemożliwość użycia tego algorytmu z macierzą pasmową w ogólnym przypadku. Na szczęście blokowa struktura macierzy z zadania pozwala na ominięcie tego problemu kosztem niewielkiej utraty stabilności numerycznej. Można zauważyć że dla wybór elementu głównego w bloku A_i nie powoduje problemów, ponieważ nie może wyjść z zakresu macierzy. A więc jedyny problem może wynikać przy wyborze elementu z B_i . Rozwiązaniem jest niewybijanie elementu głównego z B_i

$$\begin{bmatrix} X & X & X & & & & \\ X & X & X & X & & & \\ & X & X & X & X & & \\ & & X & X & X & X & \\ & & & X & X & X & X \\ & & & & X & X & X \\ & & & & & X & X \end{bmatrix} \rightarrow \begin{bmatrix} X & X & X & & & & \\ & X & X & X & X & & \\ X & X & X & X & & & \\ & & X & X & X & X & \\ & & & X & X & X & X \\ & & & & X & X & X \\ & & & & & X & X \end{bmatrix} \rightarrow \dots \rightarrow \begin{bmatrix} X & X & X & & & & \\ X & X & X & X & & & \\ & & X & X & X & X & \\ & & & X & X & X & X \\ & & & & X & X & X \\ & & & & & X & X \\ & & & & & & X & X \end{bmatrix}$$

Algorithm 13 LUFactorizingInPlace(A, b, n, q, p, l)

```
1: for  $k \leftarrow 1$  to  $n-1$  do
2:   if  $k \bmod l \neq 0$ 
3:      $\text{pivot} := i$  such that  $k \leq i \leq n$ ,  $|A[i, k]| = \max_j |A[j, k]|$ 
4:      $\text{swap}(A[k, :], A[\text{pivot}, :])$ 
5:     if  $A[k, k] = 0$  then
6:       return 1
7:     end if
8:     for  $i$  in  $k+1$  to  $\min(k+p-1, n)$  do
9:        $A[i, k] = A[i, k]/A[k, k]$ 
10:    end for
11:    for  $j$  in  $k+1$  to  $\min(k+q-1, n)$  do
12:      for  $i$  in  $k+1$  to  $\min(k+p-1, n)$  do
13:         $A[i, j] = A[i, j] - A[i, k] * A[k, j]$ 
14:      end for
15:    end for
16:
17:  return 0
```

Złożoność nie zmienia się.

5 Testowanie i wyniki

Testy potwierdzają liniową klasę złożoności pamięciowej i obliczeniowej. Algorytmy osiągają pożądaną precyzję z błędem nie wyżej 10^{-13} dla wariantów bez wyboru elementu głównego i 10^{-16} z wyborem. Naturalnie algorytmy LU potrzebują więcej operacji przez niezbędność obliczenia 2 układów trójkatnych ale jest lepszy przy rozwiązaniu większej liczby układów. Algorytmy z wyborem potrzebują więcej operacji i pamięci poprzez dodanie pasu pomocniczego do macierzy pasmowej.

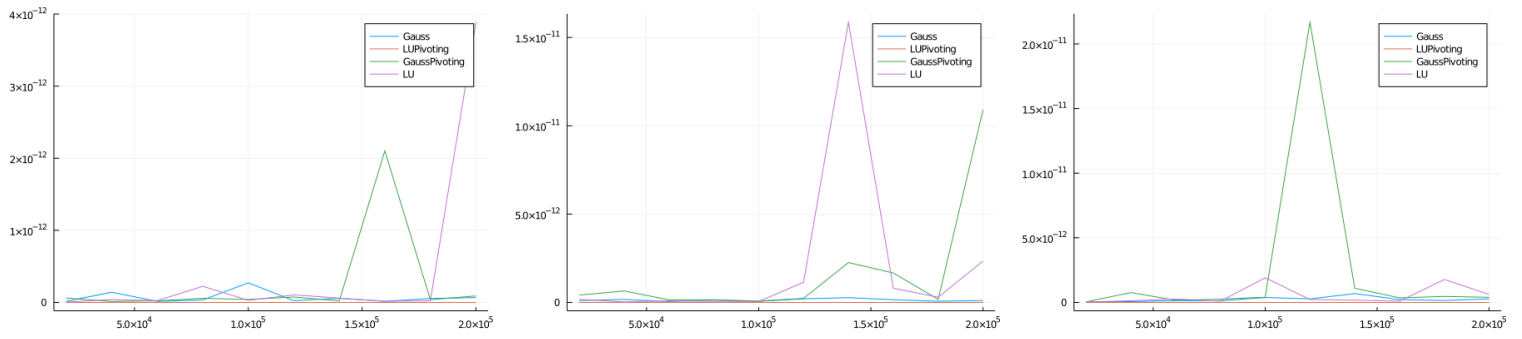

Figure 1: Błąd relatywny dla $l=2,5,8$

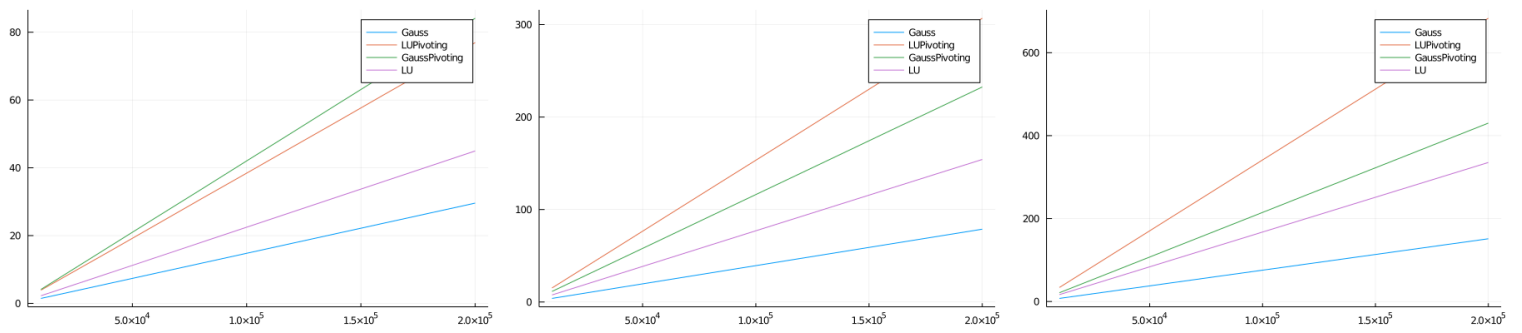

Figure 2: Zużycie pamięci dla $l=2,5,8$

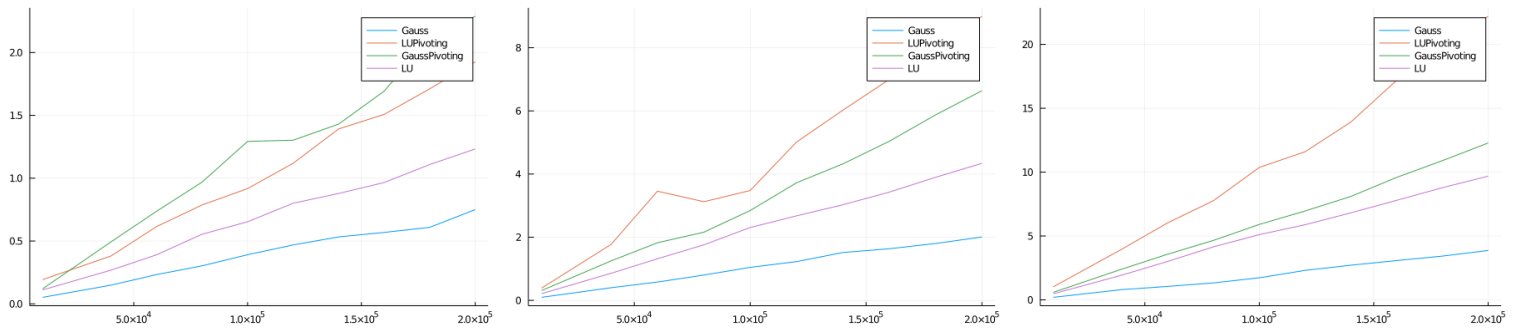

Figure 3: Czas działania dla $l=2,5,8$